

Право спільної сумісної власності подружжя

Вікторія Корольова

*к. ю. н., доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна*

Крістіна Корніяка

студентка 3 курсу, спеціальність «Право»

Фаховий коледж,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна

Право власності є основою економічного розвитку суспільства, належне правове регулювання якого сприяє охороні та захисту речових прав осіб. Відповідно до ч. 1 ст. 316 ЦК України під правом власності розуміється право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб [1].

Необхідно зазначити, що в умовах сьогодення на практиці досить поширеною є ситуація з наявністю декількох осіб, які є власниками (співвласниками) однієї і тої ж речі (майна). До складу таких осіб законодавець відносить і подружжя.

У ч. 1 ст. 355 ЦК України наведено загальне визначення поняття права спільної власності, яке стосується тих випадків, коли майно належить на праві власності не одній, а кільком особам (суб'єктам права власності) одночасно. У такому разі між вказаними суб'єктами виникає спільна власність.

Варто наголосити на тому, що спільна власність може бути з визначенням часток (часткова власність) і без визначення часток (сумісна власність) учасників. Відповідно до цього розрізняють право спільної часткової власності та право спільної сумісної власності.

На нашу думку, надзвичайно важливою у регулюванні спільної сумісної власності подружжя є ч. 3 ст. 368 ЦК України, якою передбачено презумпцію дії режиму спільної сумісної власності щодо майна подружжя, набутого ним за час шлюбу [1, ст. 368].

Водночас, зазначимо, що правовий режим права спільної сумісної власності подружжя як різновиду спільної сумісної власності також регулюється положеннями Глави 8 СК України.

Відповідно до ст. 60 СК України, майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині і чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, служба в армії тощо) самотійного заробітку (доходу) [2, ст. 60].

Отже, СК України закріплює традиційний підхід до майнових відносин подружжя: усе, що було нажите разом-є спільним. Такий режим спільної власності називають законним, оскільки він діє у силу закону в усіх випадках, якщо не встановлено договірний режим, за яким належність майна кожному з подружжя визначається укладеним ними договором.

Проведений аналіз свідчить, що ст. 60 СК України містить два принципово

важливі положення.

По-перше, незважаючи на імперативність норми щодо спільності всього набутого за час подружнього життя майна, законодавством передбачено, що винятки із загального правила можуть бути встановлені договором або законом.

По-друге, не виникає необхідності доводити походження майна як об'єкта спільної сумісної власності подружжя, оскільки існує презумпція встановлена законом, але можливість спростування будь-якої презумпції, як відомо, також існує.

Використання презумпції спільної сумісної власності подружжя у судовій практиці та при врегулюванні майнових сімейних відносин потребує тлумачення.

До об'єктів спільної сумісної власності подружжя належить будь-яке майно, за винятком майна виключеного з цивільного обороту. Згідно із ч. 2 ст. 178 ЦК України види об'єктів цивільних прав, перебування яких у цивільному обороті не допускається (об'єкти вилучені з цивільного обороту), мають бути прямо встановлені у законі [1, ст. 178].

Водночас, сімейне законодавство містить норми, які визначають різновиди майна, що належать подружжю на праві спільної сумісної власності.

Законодавець виділяє загальний об'єкт права спільної сумісної власності- будь-яке майно подружжя і особливі об'єкти, які виокремлює з усього (будь-якого) майна подружжя, та відносить до них: заробітну плату, пенсію, стипендію; майно, яке отримане на підставі договорів та використане в інтересах сім'ї; речі для професійних занять [2].

Основним (загальним) об'єктом спільної сумісної власності подружжя є майно, набуто за час шлюбу.

Дружина та чоловік мають рівні права на володіння, користування та розпорядження майном, що належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено домовленістю між ними [2, ст. 63].

Отже, СК України під здійсненням права власності подружжя розуміє володіння, користування і розпорядження майном, що належить подружжю.

Водночас, необхідно мати на увазі, що правомочність розпорядження спільним майном подружжя має свої особливості, специфіку.

Відповідно до ч. 1 ст. 65 СК України та ч. 2 ст. 369 ЦК України дружина, чоловік розпоряджаються майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, за взаємною згодою [2, ст. 65; 1, ст. 369].

У зв'язку з цим потрібно звернути увагу, що вказана згода завжди надається тим членом подружжя, який не є титульним власником майна на момент вчинення правочину, оскільки титульний власник не може надати згоду другому з подружжя на укладення правочину, тому що на момент вчинення такого правочину правовий зв'язок між членом подружжя-не титульним власником, та майном не може бути підтверджений жодним правовим документом або записом в реєстрі.

Отже, у відповідності до положень чинного СК України існує два правові режими здійснення права власності подружжя: законний режим здійснення

права власності подружжя та договірний режим здійснення права власності подружжя, які безпосередньо пов'язані із необхідністю визначення правового режиму майна, щодо якого подружжя здійснює свої повноваження власника.

Ключові слова: право; сумісна власність; подружжя.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
2. Сімейний кодекс від 10.01.2002 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. №21-22. Ст. 135.
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 21.12.2007 № 11 «Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07#Text>.
4. О. В. Мельниченко. Спільна сумісна власність подружжя: Суперечлива судова практика. Часопис Київського університету права. 2020/3. С.166-170.